

CIMELIA

Qu

5803

DIG 945

oprac. J. Kypka 1933

Biblioteka Jagiellońska

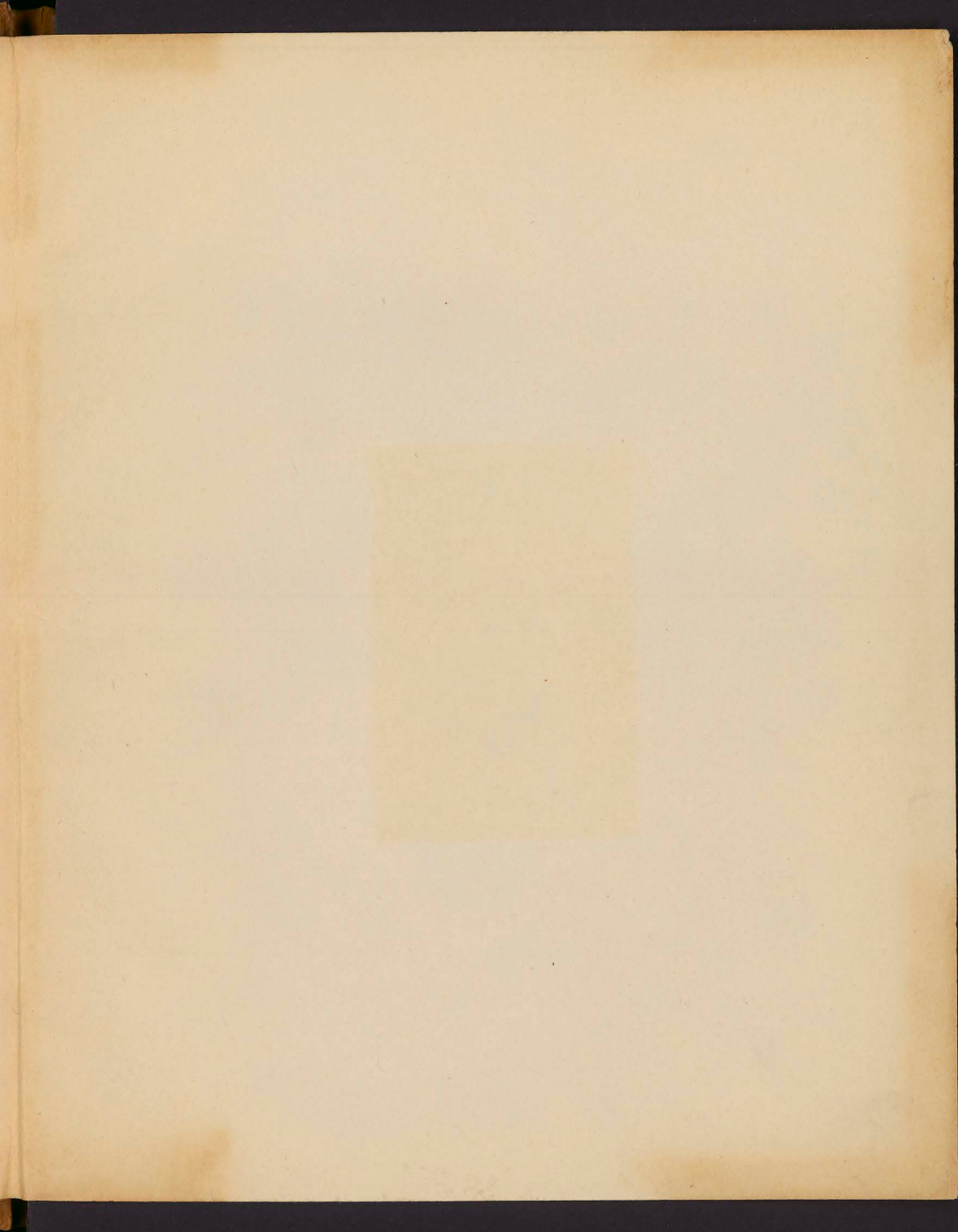

stdr0004099

5803

5954
CIMELIA

Cim. Qu. 5803

1-27
Wsiądane ná Woynę
Kazanie,

Gdy Niezwyciężony y Bogu miły Krol Pol-
ski y Szwedzki / ZYGMUNT III. Pan
nász Miło: ná konia swego do Isłant
z woyskiem wsiąść miał.

Czynione od X. PIOTRA SKARGI Soci-
etatis IESV, Káznodzieie tegoż Krolá I. M.
w Wilnie w Niedziele po Národzeniu prze-
czystey Mátki Bożey. Roku Pán-
skiego, 1601.

W KRAKOVVIE,
W Drukárni Andrzeia Piotrkowczyka.

Roku Páńskiego, 1602.

Do Czytelnika sprzyjącego.

Cm. Q. 5803

Wzbudzony iestem wielką przyczyną na wydanie kazania tego, Bogobojny Czytelniku, iż Minister ieden heretycki w Szczecinie w Pomorskiej ziemi Dániel Kramer tak długie w sy mazać, w Szczecinie słyść mógł, com ia na kazaniu w Wilnie w Litewskim Księstwie mówił. Kto mu ie odniósł, y na Niemiecki ięzyk przetłumaczył nie trudno się domyślić: iż taki iako y on. Bo go Confederatem swoim sowie, to jest Kościół Katolickiego y Krola P. N. M. nieprzyjaciel, nieżyczliwy Koronie tej, sąsiad zdradliwy, któryby rad nieprzyjacielem państwa tego, w którym sam pokoiu y dobrego mienia zażywa, na syie nasę wsadził. gdyż tę życziwość powinna dobrych poddanych, która Pannu y Krolowi swemu obrony y zwycięstwa od P. Boga prośba, y swemi go błogosławieństwami na wojnę zegnania, obrocił w ohydę y pośmiech do ludzi, y spotwarzył słowa spiskoyne y prawdziwe, y przydał to czego nie było, iako się to z iego pisaniami niżej pokaze. Mianować się potym może ten słuchacz mój y tłumacz. Bo się iego wypis a cień mego kazania w Toruniu ziadził, y tam się rozpisywał, a doszło się to, kto tam taki z Torunią na ten czas w Wilnie był, a słowa iego ktoremi to moje kazanie speści Słaska go Polsczyzna wydająca. Nikt mi o to kazanie w Wilnie y we wszytkiej Litwie nie przymówił, ani szemrał: y onsem wszyscy Oyczynę y Krola swego miłujący, choć też y insey religiey ludzie, dzikowali: sam ten ieden na me żabolał. By wszdye był tak napisał iakie było nic nie vmnięsając ani przydając, nie byłaby taka obraza, y gdyby był mnie o nie prosił, iabym mu ie był sam wydał. Lecz z przyjaźni wielkiej ku Krolowi I. M. Panu swemu, y ku nam Bogomoddcom iego nie tylko słowa moje skrocił, wynrocił, spotwarzył, odmienił, ospecił, ale ie y na Niemiecki ięzyk przelożywszy, do takiego człowieka przesłał, ktory ie pod prase dał, y z niestym iadem zgloszował y zesył, y po wszytkich Niemczech y Koronie tej, w Prutkach zwłaszcza y w Litwie rozniósł. Pokazał ten Minister, nie tylko lekkie serce swoje y niemądre, prędko y jednemu niewiem iakiemu wierszące: ale y iad swoy na kościół Boży. Ieden sam tytuł ktory temu kazaniu memu dał, wszytkę iego mowę na fałsz potepia, ktory taki jest: Straszliwe y krwawe pragnące piotró Skargi Iesuity kazanie na to pytanie: Jestli sie wiara heretykom dotrzymawac ma? O którym pytaniu y traktacie ani mi się na ten czas sniło. Co przydał y iaki wykład na mnie, y na caci godny zakon mój y wszytki niewinne braty moje položyl: na końcu się kazania tego trochę przypomnia. Niech ie czytacie ci co mię słuchali żywi, y przednięsy ludzie nasi, od Krola I. M. poczwąsży, iesli takie było, a iesli co vmnięszył z rzeczy samych albo przydał, niech mi się wystydzić kaze, albo niech rękoma swemi prawdę vmacniaiac ono podpisuią. Co iuż uczynili, y podpisy ich na końcu się položą. Nie takem się na to kazanie gotował, iakoby do ludzi piśmem iawnym podane być miało: ale gdy potrzeba przydać, nic y poprawić nie kaze. Czytelniku miły przymij sa dobre. Zaniechał bych tego potwarce, by tylo na moiey osobie kłamstwa iego zostawiały, gdyż mi potwarzy heretyckie radość w Bogu przynosi: ale iż po wszytkich Niemczech kilakroć iuż te książki wypraszował, y bárzo zakon mój y Iesuity wszytkie do mogł zelył: milczec się nie godziło. To kazanie moje takie, z łaski Bożej było.

142
3.

W śiádáne ná Woynę Kazánie.

*Vertente anno, eo tempore quo solent Reges ad bella
procedere, misit David Ioab & seruos suos. &c.*

2. Reg: II.

NA potrzebne y spráwiedliwe woyna / drugdy sámi Krolowie osobámi swemi iáda / drugdy ie przez Woiewody swoje ábo Wodze woyská odprawia / wedle roztropnošci y czasu y potrzeby. Moyses przez Jozuego / y inne swoje stársze / bitwy odprawował / á Dawid málo nie ná káždę sam byé chciał. Raz mu sie to nie dobrze powiodło / iz go málo obrzym ieden Jesibenob nie zabił / by go był Abisai nie obronił. Záczym sprzysięgli sie żołnierze iego / mówiac : Nie poydziesz iuż nigdy z námi ná woynę / ábys nie zgásił świece Isráelskiey. A drugi raz gdy sie z żołnierstwem swoim do woyská biał : rzekł mu lud wszytek : Nie poydziesz : Bo choć my wciéczem / y choć polowice nas pobija / ná to dbáć nie beda : Ty sie sam zá dziesięć tysięcy liczysz. Miedzy Chrzesciáńskimi pány / Cesarz Theodosius mnieyszy / y Honorius y Justinianus y inni / nigdy sámi ná woyny nie iezdzili / ále przez Woiewody swe / Stilikoná / Aëciusa / Belisariusá / Flarsessa y inne / szczęśliwie wszytko odprawowali. A Theodosius wietfzy y Heraclius y inni Krolowie y Cesarze żadney wyprawy wojenney nie opuścili / y osobámi swemi bitwy zwodzili. Táktze y innych wiele. Wszytek ten rozmysł ná roztropnošci y baczeniu dobrym záwiśł. Lepiey podobno gdy dla niebezpieczeństwa sámi Krolowie nie iáda : ále gdy ábo potrzebá wyciska / ábo miłość wielka wyciąga / iz zá lud swoy Kro-

A ij

lowie

Exod: 17.
Num: 31.

2. Reg: 21.

2. Reg: 18.

Baronius Tom:
5. 6. &c.

Kazanie wsiadane na moyne.

Iowie zbrowia nie żalują / y ten swoy Krolewski wrząd przez sie sami odprawia : iest wielce co chwalić / y za to dzieki wielkie oddawać / y miłości y posłuszeństwa ku Pánu przy czyniać. A iż tak P. Bog Krola y Pána nášego M. sprá wil iż sam osoba swoia na te wojne Jlantcka w imie Bo że puszcza sie / y zdrowie swoje páńskie w niebezpieczność kładzie : oddałem mu káplami żold y służby naše na wojne powinne. To iest / ofiary przeswiete y modlitwy / proroc two y błogosławieństwo. Bo te są kápláńskie powinności ná te taką wyprawę / pożyteczne w Bogu / dzielne y zwyciężne / y w piśmie s. opisane są.

1. Reg: 7.

Osiarował Sámuel káplan za lud swoy bórántá Pá nu Bogu / gdy z Filistinami bitwę zwięść miał. y mowi pi smo : Gdy Sámuel ofiarował zertwe Pánu / á Filistinowie zaczęli bitwę przeciw Izráelowi : P. Bog gromy ná nie pu sćil / z wielkim grzmotem / y ząstrąsyli / y byli pobici od Izráelczyków. Tak wiele przemogła ofiara ona bydleca. A

Exod: 17.

coż nášá ktora ma w sobie ciało y krew odkupiciela nasze go : Modlił sie Moyses gdy Jozue z nieprzyacielem bitwę stoczył : reku iego podniesienie / wygranie dawalo / spuszcza nie ich / wtracało. A coż gdy kościół wszytek przez Christusa / z podniesieniem reku iego ná trzysu prosi / iáko takiego po sśredniká máiac / zwycięstwa nie wprosi : Pan Bog bez ká planow ná wojne ludowi swemu wychodzić nie kazał / aby

Deut: 20.

wyyskał wszytkiego modlitwami swemi bronili / y trábami o nymi nieprzyaciela strąsyli / y słowy mocnymi do meściwa żołnierze zapalali / y serca ich przytomnością Boskiej po mocy wreselali. Josaphát z káplany spiewając wielkie zwycięstwo otrzymał. y inni nabożni krolowie y wodzowie nawyższy / ta sie nádziera modlitew kościelnych ná wojnie wspierali. Przetoż duszycie Pánu Bogu swemu ná tey wy prawie. Bo kápláńskie ofiary y modlitwy wszytkiego kościo la nie tylo tey Korony / ále y innych Kátholickich stron za was nigdy nie wstana.

2. Paral: 20.

Proroctwo

Kazanie wsiadane na wojne.

5.

Proroctwo też káplanow Boga wászego może wam wielkie serce czynić. Ludzka dworność y testliwość bázno by rada przysle przypadki wiedziała. Poganie nigdy bez wrozkow swoich y proroctw od káplanow / y pytania o powodzeniu / nie sli na wojne. y rozmáicie ie czarci do ktorych sie vciekali / osukawac byli zwykli / sami niewiedzac nic pewnego / chybaby im byl P. Bog wiedziec iaka prawde dopuscil. A smiecie sie z nich Izaiasz y Ezechiel niewiadomosc im y kłamstwo zadaiac: Stanal prawi krol Babilonski na rozstaniu dwu drog / wrozek sukaiac / strzaly miesal / pytal sie balwanow / radzil sie ofiar. Stoi z swemi wieieszczkami y czarownikami ktorzy na gwiazdy patrza / y miesiace licza / aby z nich to co bedzie opowiedzieli. Lecz sie sstali iako stoma / ogien ie popalik. Tak y Juliana Aposkate osukali Philo-

Isai: 47.
Ezech: 21.

Cedr: in copen.

Baron: Tom: 4.

Lecz wierni w starym y w nowym zakonie / te testnosć y dworność gasili prawdziwymi proroki swemi / gdy na wojne sie wybierali / w Bogu ktory sam wszytko wie / y w ktorego wszytko iest nim sie sstanie / nadzieie maiac / ktory swietym swoim káplanom kiedy chce rzeczy przysle oznajmuie / a osukac nie moze. Tak Dawid zawzdy káplanow na wojne idac pytal y Ephod przykladac kazal. Tak sie Jozaphat radzi Elizeusa y Micheasa / y inni ktorzy sie na prowadzie slug wiernych Bozych / ktorey v P. Boga sukali o mylic nie mogli. W nowym zakonie Theodosius wielki Jan na sie onego Pustelnika radzil y pytal / y zrozumiawszy prawde y powodzenie / wielkim sercem na nieprzyacioly iachal. S. Benedict powiedzial Totili / co sie z nim na wojnach dziać miało.

1. Reg: 30.

3. Reg: 22.

4. Reg: 3.

Baron: Tom: 5.

Alle to nie iest pospolity dar ani ordinarium talentum, przy nas káplaniech waszych / chybá z osobliwosci obawie

6.

Kazanie wsiadane ná wojne.

Eecl: 3.

2. Reg: 10.

1. Mach: 3.

nia iákiego Boskiego do iednego ktoregoby sobie P. Bog ná takie proroctwo obiał/ w ten czas kiedy sam chce. My káplami kóściola świętego mamy proroctwo pospolite y od P. Boga dane / y náuke ná tełkność wáše / gdy sie o powodzeniu ná wojnie pytacie / ktora taka iest: Co P. Bog ma czynić o tym sie dwornie nie pytać / bo to tobie potrzebno nie iest / mowi Medzec / czyn to coé Pan Bog rozkazał / y o tym myśl twoie zabawiaj. Czyń co dobry rozum y potrzeba wyciąga: á ostatek y powodzenie wszytko Pánu Bogu odlecaj. Jáko Joáb on mowił: Wojujemy y czynimy o lud náš / y o miásto Boga nášego: á Pan Bog wezmi to co dobrym iest v niego / ábo to co mu sie podoba. Toż y drugi mowił: Opátrzymaj wszytko czego do bitwy potrzeba: potkajmy sie meźnie z tymi ktorzy ná zgube náše przysli: á iáko wola będzie ná niebie / niech sie tak sstanie.

Nieśmy dwu niebieskich ná te wojne wodzow / to iest / sprawiedliwosc y naboženstwo; á wszytko sie nam powiezbzie. Ci dwa Woiewodowie niech spráwuią woyská wáše / á Pan Bog nápełni was weselém / y da zwyciestwo reštom wášym. A iž sprawiedliwosc idzie z wámi / gdyž nie tylo sprawiedliwa / ale przymusona ná obrone wojne macie: prorokować wam o szczesciu y o powodzeniu dobrych myśli dáwać nie przestaniem. Jáko iásne iest niebo / tak iásna iest krzywda wáša przed Bogiem y ludźmi od tego nie przysiaciela / ktory pierwey krolestwo Szwedzkie Pánu nášemu / synowcowi swemu / wydárł / wiary poprzysiężoney iáko poddány y porucznik nie dotrzymał / towarzysze swoje do rzadzenia páństwa onego iemu przydane pozabił / ná krew swoje y Pána swego reke podniósł / woysko przeciwo iemu postáwił / krew wiela ludzi niewinnych rozlał. Potwarzy ná Pána swegó dziwne wložyl v poddánych iego Szwedow / iákoby żołnierze Krola pána nášego mieso ludzkie y dzieci iedli / iákoby ie dla religiey wszytkie wygubić miał / iákoby

Kazanie wsiadane na mojne.

7.

Koby nikomu słowa nie dotrzymal / a iz sam Krol Szwedzki y Polski umarl y sami Polacy opanowac Szwecyę chcieli. Co z takim wstydem y złością rozstawial / niebo sie y ziesmia dziruie. Jako wzdy tym potwarzom głupi y niebaczni wierzyć śmieli / znaiac Pana swego przyrodzonego dobrym / swietym / y łaskawości pełnym :

Ná tym dosyć nie miawsy / a Pána własnego ziego krolestwa oyczystego y dziedzicznego y synowca swego wyrzuciwszy : śmiał sie targnać ná dom y komore krolestwa Polskiego / ná Tflantęską ziemię / żadnego opowiadania wojny wedle cnego zwyczaju rycerskiego nie czyniac / gdy sie nikt nie spodział a zamki nieostrożne stały / prawa do Tflant nietylko słusznego ale y wymyszonego (bo y teraz wymyslić go nieumie ani może) nie mając : zamki y dzierzawy krolestwa Polskiego y W. X. Lit : pobral / krew ludzką rozlal / żołnierze pozabijal / w niewola wiele niewinnych zapędzil / kapłanom niezbrotnym / niewolniki ie czyniac y ná wygnanie zasylaiac / y kościołom Bożym nie przepuszcil / mowiac : Papiestwo wykorzenie / a Polaki z Tflant wyplosyc mam wola / y ná tom przybyl. Ktoż cie wzdy poslal : ktoć tak sumnienie rozprzestrzenil / iz ná niewinne miecz swoy ostrzyż / iz cudze bez prawa żadnego śarpassz : Sam piekielny mistrz / ktory meżoboyca byl od poczatku / tego cie nauczyl. Boże dayci wpańiatanie a wyrwi cie z ręki y z tatich grzechow y niewoley iego. P. Bog ktory tatich złości y krwie rozlania zakazal / pomocą waszą ná czasy iego bedzie / duszycie mu y sprawiedliwosci swoiey.

Ioan: 8.

Jedno drugiego wodza słuchaycie / to iest / Nabożeństwa. Boycie sie Pána Boga zastępow / ktory w swoich rękach zwycięstwo nosi / ktory jednym kinieniem swoim zwycięstwa daie / ktory podczas odwołczy sprawiedliwosc swoie / a dla grzechow ludu swego / moc daie y zwycięstwo łupieżcom niesprawiedliwym / aby y grzechy swoich slug w karal

Prou: 4.

Karal / y hárde á wydzieráczey y złości swey dusájące wyżšey
podmożšy / okrutniey rostračil / áby ſzczéście głupich kto-
rzy ná odmiennóści iego nie pátrza / iáko Piſmo mowi / zá-
tráciło ie. Jeſli grzechy pokuta przyſtoyna z ſercá ſwego
wyrzucić / weyſrzy P. Bog ná ſpráwiedliwoſć wáſe / y od
koſciolá y ſynow ſwoich oddali ſromote / y wielkie imie ſwo-
ie y koſciolá ſweg Kátholickie^o wynieſie / iž poznáia co to
Bog Kátholicki y iáko ſwoich bronić á bluźnierce nieſprá-
wiedliwe pomizáć vnie / ktorzy nie iemu Bogu práwemu /
ále ſile y ſmiáłoſci ſwey y dyabelſkim prorokom y czárom
ſwoim duſáia / á w ták nieſpráwiedliwey wojnie duſáć prá-
wemu Bogu ktory im tákich złości zátázuie nie moga / y
odwrocone od niego ſerce mieć muſz.

Al iž nie tylo oſiar / modlitew y proroctwá / ále y blogo-
ſláwieńſtwá ná te wypráwe od nas káplanow ſwoich cze-
ſtaćie : ſuſtnie to czynićie. Bo P. Bog w zákonie roſkazał /
áby káplani woýſku ludu iego ná wojne idacemu / blogo-
ſláwili / y wielkie ſerce ná nieprzyiácielá czynili / á boiaſz
od nich oddaláli / Boſka im pomoc y reke obiecuiać. Wzy-
wáć / práwi / imienia mego káplani nád ſyny Iſráelá beda /
á ia im blogoſláwić bede. A w zákonie przyrodzonym po-
gámie o ſwoich báłwochwálſkich káplanách to trzymáli : iž
im ſwoim blogoſláwieńſtwem pomoc ná wojnie dáć mo-
gli / ich nieprzyiáciela przeklináiac. A mowił krol ieden
Pogáńſki do czárowniká ſwego : Wiem iž komu ty blogo-
ſláwiſz / będzie blogoſláwiony / y przeklety będzie ná kogo ty
przeklectwo wypuſciſ. Co on omylnie rozumiał o fałſzy-
wych ſługách ſatánſkich : to wy o prawdziwych ſługách y
poſláncách Bożych bez omyłki zá przywileiem káplanom
od Boga dány / nabożnie wierzyćie : iž gdy oni nád wá-
mi imienia Boſkiego y pomocy wzywáia / P. Bog wam
ſam blogoſláwi / iáko ſam obiecał / gdy mowić y wolać z
Medrcem do páná Boga będziecie : Wedle blogoſláwień-
ſtwá

Deut: 20.

2. Par: 20.

Num: 6.

Deut: 20.

Num: 22.

Num: 6.

Eccle: 36.

Kazanie wsiadane na wojnę.

św. Aarona uczyni Panie ludowi twemu. Niech Prorocy
twoi w prawdzie się wieszczą.

Jam nie jest tak śmiały ani hardy / abych to błogosła-
wieństwo sam tylko dawał / ale ię wam dacie y nawyższy Ka-
plan / y wszyscy tego królestwa Biskupi / zwołasz Primas
J.M.X. Arcybiskup Gnieźnieński / który o to Processy swoje
po wszystkim królestwie z modlitwami perwoni rozestął. y
tę tu przytomny Wileński pasterz wasz / y wszystek Kościół Ka-
tholicki rece swoje do Boga za was podnosi / boiac się o zel-
żywość imienia Kátholickiego y wytorzenie wiary s. z
Izraelskiego państwa / które się już mało przez te nieprzyja-
cioly Boże nie skończyło : boiac się aby heretyk nie rzekł ; a
gdzież Bog ich Kátholicki : niech im pomoże / niech ię
wybawi / puszczając nasmiwiska na Boga y Pána zastę-
pow / którego my chwalim y iemu służym. A my do niego
wołamy : Nie zapomni Panie słow nieprzyjaciół twoich /
hardość tych którzy cię nienawidzą podnosi się zawždy.
Mamy po sobie wszystkich dobrych życliwość / y sami cnotę
milniacy przeciwnicy w wierze / widzą iásna iáko słońce krzy-
wde nasze / y prawie ręka macáia ciemności y złości niesprá-
wiedliwych nieprzyjaciół naszych.

Psalm 11.

Użyjcie na to błogosławieństwo słow Bożych przez wsta-
wáanie onego puszczonych / y w ięgo wárgi włożonych /
z błotá złoto brać będziemy / sercem się ięgo złośliwym y bál-
wochwałskim brzydzac / a słowá Bożo błogosławieństwa
które on mówić musiał / na was kładac. Schyłcieś tedy
głowy / już tak zaczynam. Tę wysokiey gorze Phogor /
y na wierzchu wyniosłym gory Phogor / na Kátholickiey o-
poce y gorze / o ktorey pisał Isaiasz / stoiac / a w Duchu na
oboz wasz patrząc / na miásto ruchome / na rynki y wlice no-
śitelne / widzac ię mówię : O iáko piękne tabory y namioty
ludu Bożego.] Piękny obozie nasz mietyło przyprawa wo-
jenna / meznym rycerstwem / mocna ięzda / y ciepłiwa a
śmiáta

Isaia 2.

Num: 24.

Kazanie wsiadane na wojnę.

amiąła piechota: ale y Krolowsta obecnością/ ktora w nim
 iako najsłynieysza gwiazda świeci/ y woysko wszytko ozdab-
 bia. Pięknyś rycerstwem domow wielkich/ sława y szczę-
 ściem wojennym ozdobionych. Pięknyś z mądrego y sta-
 rego wodza/ ktory Krolowi Pánu swemu wielkie zwycię-
 stwa zwył przynosić/ y teraz świeżo z Multan przyniosł.
 A nawietśa piękność twoią z nabożeństwa Kátholickiego/
 iż w tobie służba Boża nie wstaje/ y prześwitych używanie
 Sákrámentow. A naozdobnieysza iest słiczność twoią
 sprawiedliwość/ za ktoraś sie wziął y ktora z toba idzie.
 Pięknyś miłością służby Bożej/ o ktorey sie wykorzystanie
 gniewaś. Slicznyś miłością ku oyczyźnie y bráciey swey/
 na ktorey wtrzywdzenie y zelżenie pátrzyć niechceś. Pie-
 knyś iako págorki gáíowe y ogrody przy rzekách ktoremi sie
 polewaia. Błogosław ci Bog. Rozszerzay mieysce ta-
 borow twoich/ y rościagay płótna y story namiotow two-
 ich/ długie czyn powrozki/ y pobiiay glebiey gwoździ two-
 ich/ bo y w prawo y w lewo sie rospuścisz y w pustych mia-
 stách mieścić będziesz. Nie boy sie/ nie zawstydzisz sie ani
 pohánbisz. Opánuje cie ten co cie stworzył/ ktorego Pá-
 nem woyskow zowia/ odkupiciel twoy/ Bog wszytkiey zie-
 mie. Ten cie w obronie swojej Páńskiej ma/ ten cie po smu-
 tku pocieszy/ iako mowi: Na czas krotki opuścilem cie/ iż
 zamki zdradliwie bez odpowiedzi łakomy y niesprawiedli-
 wy nieprzyiaciel pobiał/ y tak wiele niewinney krwi rozlał:
 ale w miłosierdziu moim do łupy cie zbiorę y vmocnie. Co-
 day Boże/ Amen.

A drugun ieszcze słowem błogosławim wam/ mowiacz:
 Nie máś bálwanow w obozie tym/ nie widac tam bálwo-
 chwálstwa; ale Pan Bog iego/ y traba zwycięstwa krolow-
 skiego w nim iest. Z láski Bożej wszytko woysko iednego y
 prawego Boga Kátholikow chwali y iemu służy. Jesli co
 iest trochá heretykow/ tybyscie rádzi P. Bogu pozyskali/
 náuka

Kazdnie wsiadane na wojnę.

nauka sie ich y zaraza brzydzące / ale iako sąsiadami nie gárdzicie / a o ich nawrocentie nawyższego Boga prosicie / mo-
dlac sie / aby towarzystwo ich ktorogo vsć nie możecie / szkody
wam na łasce Boskiej nie czynilo / y gniewu tego na was
nie przywodziło / a one rączy do iedności wiary s. wprá-
wowało. A gdy taki vmysl macie / a miłością grzechy cudze
pokrywacie ; odpusćci wam P. Bog / y trabe zwycięstwa
krolowskiego vslyšcie / gdy wolac z radością beda : Wy-
grana / wygrana / tyl podacie nieprzyiaciel y wćieka ; P. Bog
go zastrąsyly zle sumnienie potepilo / a Krolowska sprawie-
dlivosć gore wzięła / iz go P. Bog osadził / y nieprzyiaciele
iego takim wyrokiem potepil. y bedzie glos radości y wybá-
wienia w namiotách ludzi sprawiedliwych / iako Psalm
mowi ; a bolesć y wćiekánie y zgubá w namiotách ludzi nie-
zbożnych / ktorzy na cudze sie targáia / y darmo y bez przycz-
ny krew ludzká rozlewáia / y pokoy ludziom potrzebny od-
ganiáia. Prosimy też pokornie P. Boga nášego / aby tych
zołnierzow / ktorzy wielkie szkody y łupiestwa poddánym y
ziemi tey w ciągnieniu uczynili / nieścześnie wojennym
nie karal / a na pospolita nas wszytkich potrzebe y sprawie-
dlivosć / a nie na ich grzechy pátrzył. A odpuszczaymy im
przed P. Bogiem / wojennym przypadkom / bez ktorych być
nie może / y grzechom nášym te karania Boskie przyczytá-
iac / a pod miłosierna sie rękę iego podáiac / aby z nami nie
wedle złości nášych postapil / ale wojenna sprawiedlivosć
náše sprawiedliwy sedzia swiátá wszytkiego blagosłáwik.
Co day Boże / Amen.

Iosue 7.

2. Paral: 17.

Trzecie ieszcze slovo blagosłáwienstwa wam dáiemy :
Owo lud iako lwica powstanie / y iako lew sie podniesie /
nie leze / aż to co wchwyćil poźrze.] Da wam Pan Bog
lwie serce na nieprzyiacioly wasze / y gniewem lwice ktora
sie o dzieci rozładla / nápełni mysl wasze. Dzieci y syn wasz
ktoregosćcie z wielką bolesćcia vrodzili / jest ziemiá J flant-
cka.

Num: 23.

Kazanie wsiadane na woynę.

eka. Nabyliście iey / gdy ia mocny y na on czas wszytkiey
Europie strąśliwy / Iwan Mostiewski opánował wielkim
rozłaniem krwi swoiey / y niezliczonemi nakłady przez trzy
lata z Krolm wieczney slawy y wojownikiem wielkim Ste-
phanem / woynę dosyć ciężką wiedliście / syie y zdrowia swo-
ie na wybawienie Islant y majątności trącac. Ktora zię-
mie y pot krwi waszey gdy wam nieprzyiaciel odeymuie / á
to dziecie wam bierze; iáko sie nie macie iáko lwicá do su-
snego gniewu pobudzić / y takiego y ták ciężkiego y ták mi-
lego rodzáiu swego bronić: iáko sie na lwie serce nie zdoby-
dziecie / prosac go od P. Boga ktory sprawiedliwych broni?

Á nie mniey pobudzić was ma do dobrego gniewu zel-
żywość Naciśmiejsego y Bogu milego / y wysótkimi cnotá-
mi y niewinnością okraśnionego Krolá násego / ktoremu
tenże nieprzyiaciel Krolestwo Szwedzkie wydarł / á zdrá-
dliwie Striy Synowcá swego osukał / wiary mu y przysię-
gi y poddaństwa nie dotrzymał. Á máło ná tym máiac / ná
to sie wielkie y niezwyćieżone Krolestwo Polskie y W. X.
Lit: tągnął / y slawerycerská wáse deptać chce / ktora y w
was y w przodkach waszych z láski swey P. Bog podwyż-
szyl. iáko lwi mocni / co wam P. Bog do reku waszych dal /
wmięćcie dotrzymać / á wydzierać sobie nie dopusććie / krwi
nieprzyaciół nie prągnac / ále pokoiu swego. Bo w tym
od stárego zakonu Chrześciánstka miłość różnemi was czy-
ni / ábysćie y nieprzyiaciele miłowáli / á o swe czyniac / y
krzywdy / y sromoty / y zelżywości Krolowi Pánu násemu
y wszytkiey Koronie nie dopuszczáiac / meźni y w Bogu
śmiáli zostáćcie. Ná co wam P. Bog láski swey niech przy-
czynia dla świetey chwały swoiey: niech on náuczy rece
wáse do boiu y pálce wáse do woyny. Wybaw was ná-
wyższy Boże z upadkow y pokus / á w imie iego przestákuy-
cie mury. Niech uczyni rámioná wáse iáko luk z miedzi /
y reka swoia niech podeymuie was. Niech sprawiedliwi
y niewinni

Psal: 143.

Psal: 17.

Sap: 10.

y niewinni pobiora łupy niezbożnych / á niech pokorny lud
twoy wystawia wielkie imie twoie / Pánie / y zwycięska reka
twoie / ktory czyniż sad y sprawiedliwość / á z pászceki zło-
śliwych dobre wybawiaś / Amen / Amen.

Dawśy wam błogosławieństwo / puścmy ná nieprzy-
jaciela przeklectwo. ktorzy ná Pána swego y ná krew swoje
reka podnośa / y miecz swoy ná niewinnego Dobrodziecia
swego ostrza / y cudze wydzierają / y krew ludzka niewinna
rozlewają / y pokoy pospolity psują: czego od Boga y iáktych
pomśy godni: Jesli sie nie vpamiętają á w złości y twara-
dości serca zostają / á naše im modlitwy nie pomagaj: pom-
śy nad nimi nie pragnac / iedno pokoiu swego y pospolite-
go kościelnego szukać / mowiemy to co Duch ś. w Psal-
mie mowi: Zamiłował przeklectwo cudze wydzierając / y
pokoy / ktory ludziom iest tak iako chleb do życia potrzebny /
bez przyczyny wzruszając / tak wiele ludzi gubiąc / y iako gło-
dny niedźwiedź mordując y śarpiąc. Zamiłował zdradę
y niesprawiedliwość y tyranstwo / ktore wśytek świat y cno-
tą pobożnych przeklina: niechże to przeklectwo nań pad-
nie / niech sie w nie oblecze iako w suknią / niech iako woda
do iego wnetrżności przeniknie / y iako olej do kości sie iego
wtrądnie. Czart niech stoi przy boku iego / gdy go sędzić
bada / niech go potępia / á modlitwa iego niech sie w grzech
obroci. Niech beda trockie dni iego / á dzieci iego sierotą-
mi / y wdowa żoną iego. Niechćiał błogosławieństwa y
pokoiu / y ludzkiej po sobie modlitwy / niechćiał ná swym
prześcąć / niechćiał dobrej sławy / dobrego sumnienia y łaski
Bożej szukać: niechże oddalone od niego to błogosławień-
stwo bedzie / á przeklectwo w którym sie zatóchał nań ná-
stąpi. To go niech potka dla wśytkich / áby ieden tak wie-
lu ludziom škody nie czynił / y dobrego pospolitego nie psó-
wał. Lecz z strony osob naszych / Pána Boga prośić za nie-
przyjaciela naše nie prześcąiem / áby wśyscy do pokuty y w

Psalm: 107.

Kazanie wsiadane na wojnę.

pamiętania przysię i łaski Bożej uczestnikami w potoin ko-
ścielnym stać się mogli. Przez zasługi y meke Pána y Bo-
gá našego Chrystusa Jesusa / ktory z Oycem y z Duchem s.
ieden Bog zastepow y woyská kroluie y zwycieza
na wieki wiekow. Amen.

Poty kazaniemote / iáko Duch s. ná on czás dodawał / y miłość ku
oyczynie y Krolowi J. M. Pánu memu pobudzała. Takie było nie
inákse / y takie się w gotowaniu moim náyduie. Oto y á ktory go słus-
chali ludzic w Krolestwie y w Wielkim Kieństwie Litewskim przedni y
przecni / powaga szczerości y prawdy wysocy / podpisuią rękami swo-
mi / y świadectwo prawdzié dają.

SVBSCRIPTIONES.

Ego Benedictus Wojna Episcopus Vilnen: hanc concionem audiui, & te-
stator ita & non aliter esse declamata.

Petrus Episcopus Varmien: Vicecancellarius Regni Polonia, interfui hu-
ic concioni, & ita ac non aliter habitam fuisse testificor.

Theodorus Skumin Palatinus Neuograden: interfui huic concioni &
ita factam esse & non aliter testor.

Petrus Wiesiolowski Marscalcus Curia M. Duc: Lit: praesens hanc con-
cionem audiui, eamq; ita & non aliter habitam fuisse testatū facio.

Simon Rudnicki Maior Secretarius Regni Polonia, audiui concionem
hanc, & ita factam esse testor manu propria.

Eustachius Wolowicz Custos Ecclesia Cathedr: Vilnen: Praepo: Trocen:
S. R. M. in M. D. Lit: Referendarius, interfui huic concioni, & non
aliter habitam fuisse testificor, manu propria.

Matthias Wojna S. R. M. per M. D. Lit. Notarius, huic concioni inter-
fui, & ita non aliter habitam fuisse testificor.

Andreas Bobolia de Piaski, huic concioni interfui, eamq; ita & non ali-
ter habitam fuisse testificor, manu propria.

Stanislaus Sieciński Praep: Pultouiē. Can: Crac. S. R. M. Secret. huic cō-
cioni interfui, eamq; ita et nō aliter habitā fuisse testificor, manu ppria.

Byłoby ná to y do kilká set świadków.

Zá tym kładzie się cieni tego kazania mego / ktorego w Wilnie ten to
moy Pisarz słuchał / á w Toruniu te / kład mi postáne jest / rozpisował / y
ná Niemieckie przełożywszy do Szczecina posłał. Jáko się z moimi pras-
widziwym zgadza / co w nim opuścza y przydaje / y iáko te speći y po-
tworza / obaczyc się da.

Tytuł

Tytuł taki napisał:

Kazanie X. Piotra

Skąrgi, Theologá Societatis

IESV. Káznodzieie Krolá I. M.

w Wilnie Anno 1601. dieno-
na Septembris miáne.

Euangelium Luc: 17.

Gdy wchodził Pan Iesus do miasteczka, zabiegało mu dziesięć trendowatych. &c.

Factum est autem vertente
anno; eo tempore quo solent
Reges ad bella procedere, mi-
sit Dauid Ioab, & seruos suos
cum eo „& vniuersum Isra-
el, & vastauerunt filios Am-
mon, & obfederunt Rabba.
Dauid autem in Ierusalem.
2. Reg: 11.

Bogá prośące spotwarzył y zeliżł, y ná śmiech ludziom podał, zá mie boli y káśdego który Pánn
swemu wierny jest, á iego tę woienną spráwiedliność, y frogie od nieprzyjaciela wkrzywdzenie
wziął.

Do Pisárzá tego kazania.

Sluchałes znać mego w Wilnie kazania;
áleś ie nie zysł moich, iedno ábo w gosspodzie
ábo w Toruniu pisał, swoiemi nie memi słowy,
Duchem heretyckim nie moim Kátholickim,
nie iáko szczery powiádacz, ále iáko fałszywy
świádek. Co w moim kazaniu było porządnego
y wywodnego, toś opuścił ábo pomieszał: á
akad mogłes pociągnąć potwarz, y uczynić iá-
kie do prawdy podobieństwo, toś pilnie pisał,
przydając czego nie było. Ostatek swoimet iá-
dem kácerskim pospęcił y zmasał. Czemuś słow
moich nie pisał, gdyś się tak prędkim pisárzem
czynił? A iużby o słowa mniejsza krzywda, ále
to wielka y ciężka, iżeś wiele ná mię potwarzy
y kłamstwa nákladał. Ieslić się kazanie moje nie
podobáło: samá życzliwość ku Pánu y Krolowi
spotnemu, y ku Oycyzynie ktorey dobrodziej-
stwa zátywaś, wczczona od ciebie być miała, y
miałes do niey iáko wierny poddany serce swoje
przyłożyć, á ná moie się sławę nie targać. A i-
żeś iad ten nieżyczliwości swey ná życzliwie Kro-
lowi Pánu násemu M. do obcych Krolestw po-
stał y wydał, y ná Niemczyznę wyłożył: tu ná-
grubšy grzech twoy v ludzi, y przed Bogiem ná
śedzie iego stał. Náznáczam w czymś mię
wkrzywdził, y prawdę ktorąś miłować, y Bogá
prawdy ktoregoś się bać miał, obráził. Acz mó-
iá krzywdá mala, y radzi iá odpuszczam, czego
lepszego stał szukać: Ale krzywdá Krolá twe-
go y mego, ku ktoremuś te nieżyczliwość poka-
zał, gdyś iemu błogostaniące y znyczliwá od

A **M**oże Krol iáchąc ná woynę / może y nie iá-
chác / może. dla czego? á to dla niebespieczeństwa zdo-
wia swego. Ták iáko sie to przytrafiło temuś Dawido-
wi / o sym czytamy 3. Regum 20. Trafiło sie że Da-
wid Krol Iśráelski iáchal z woyskiem swoim ná woynę
nie przeciwo Philistinom / w tym iákis lott / obzrym chłop wielki z na-
rodu Aráfa z wielka kopja przebil sie przez woysko Iśráelskie / bje / sie-
cze / mordue / áz przyszedł ku Krolowi chcąc go zabić: obaczywszy to ies-
den rycerz żołnierzow Dawidowych / skoczył zá wielkim niebespieczeń-
stwem swoim / zástawił zdrowie Krolá pána swego / y potym go zabił. Zá
tym iurauerunt filij Israel dicentes ad David: Iam non egredieris nobi-
scum ab hoc tempore in bellum, ne extinguas lucernam Israel. A ták
dla niebespieczeństwa zdrowia swiego Krol ná woynę nie może iáchác.

B **M**oże Krol iáchác ná woynę / może / może. á to dla czego? dla wiet-
szego dodania serca rycerstwu swoiemu / áby tym śmieley / tym potężniey
nieprzyiaciela gromili / bili / siekli / y zwycięstwo otrzymáli. A kády to
ma z przyrodenia / że woli cały dzień bić sie przy bytności Krolá pána swo-
iego / niżli przez niego godzine: á ták dla dodania serca y śmiałości ták
że y wprzemy chęci rycerstwu swoiemu Krol może iáchác ná woynę.

C **J**edzie tedy Násińnieyszy N. Krolu / jedzie o zacne
rycerstwo Polskie / jedzie / áleż blogostawieństwem ká-
pláńskim. Bede wam tedy blogostawił iákóm wam
dziś tydzień obiecał / á wielkie wam rzeczy bede poda-
wał / á wietże niżeli my káplani od was mamy. My
wam blogostawimy / zá ktorym blogostawieństwem
nászym zwycięstwo otrzymanie náó nieprzyiacioly swo-
imi: á wy co nam dawacie? dawacie nam teść: Bog
wam áplác. Káplanowi rzeczonó / 4. Moyś: 22. Cui
benedixeris, sit benedictus: cui verò maledixeris, erit
maledictus. To tedy blogostawieństwo weźmiesz z o-
nego Bálááná chociaż złego á niepobożnego káplaná.
Bo y zly káplan / dla wrzedu swego / może blogostawić y
Sákrámentá poświęcac / ále nie o tym teraz rzecz.

D **C**zytamy 4. Moyś: 22. gdy lud Iśráelski posiadał kráiny Chána-
neyskie y Ammoreyskie / według słow Bożych Abrahámowi Patriárse s.
obiecanych. Pobitwszy wiele Krolow przyciągneli do gránc Moáb-
skich. Krol Moábski Bálák posłał do Syriey po Bálááná káplaná /
prośąc go áby przyiáchal do niego / á aby blogostawił woysku tego / á

A
Tut pomieszal y
pogmatwał y
skrócił to co się
rozsadnie mo-
wiło.

B
Tey przyczyny
nie było o doda-
niu serca, ani
tych słow o go-
dzinie y dniu, ina-
cześnie przyczyna po-
łożyła.

C **T**o twoiá rhetorika P. Pi-
sárzu. My nie ták do vpominania y
pobudek przysiępuiem. Co się o o-
sierzce t. y modlitwie y prorocztwie
pisma seroko mówiło, toś wszystko
opuścił. Także y to co się o krzyw-
dach koronnych y Krolá I. M. do-
kładało, wszystko minal iáko przeci-
wney stronie iysusiny. Nie tylom
ia pismo to ná tym miejscu przy-
wiodł Num. 22. ale y iné Deut. 20
2 Par. 20 Nű: 6. Eccl. 36. A też ia
po Katholicku pismo zowie, Genes:

Exod. Leuit. 24.

D
Nie táké się ia
szerzył z ta histo-
ria, twoie to sło-
wa.

Iśráelá

Kazanie pospecone.

17.

Israela żeby przeklinał. Przyntesli mu oni posłowie Bálákowi złotą niemáło / on obaczywszy złotą niemáło. rad / mowił im zostańcie tu przez noc. Tán pytał sáátánów. Míasto sáátánów przyszedł do niego Anyol páński / y rzekł mu : nie chodź z tymi ludźmi / áni przeklinay ludu Isráelskiego / ábowiem jest to lud blogosławiony. Dáł odpowiedź onym posłom Bálák / nie poyde / bo mi Pan zázazal. Znowu Bálák zwietszył mi vpomínkami posłał do niego. Bálák obaczywszy posły / obaczył y złotą niemáło / ktore mu Bálák posłał. Och dusa mu ná ono złoto dzáá / och niestetyś / mowi / iesli z nimi nie poyde / toć to złoto v dyabla będzie / przetoż kazał im przez noc poczekáć. rádził sie znowu sáátána : álsí sá Anyol páński przyszedł do niego. Idź z tymi ludźmi / á nie mow te dno to cóć ode mnie będzie rozkazano. *Strata verò asina sua profectus est cum eis* : Wsiadłszy tedy Bálák ná osła swego / ráchal z nimi. Bez dac w drodze myśli sobie : Przysłano mi od Báláká złotą niemáło / stráca te goście bede ludowi Isráelskiemu blogosławił. stráśnie sie on lákomcá ; álsíć iedną ráza Anyol páński z mieczem zástąpił mu drogę ktorego on nie obaczył ále go oslica obaczyła / á przetoż íś nie chćtála. On oslice bę / oslica przećcie niechce / iedną ráza oslica krzyknie glosem czlowieczy m : czemu mie bę / com ci przewiniła / ázam ci co kiedy uczyniła / ázaz oto nie widzisz Anyolá páńskiego z mieczem storacego ? Bálák popyrzy / obaczy Anyolá páńskiego / zleł sie y wradł ná ziemię / y rzecze do niego Anyol : By była oslica dálej posła / zabitbyś był mieczem / ále tuż idź teraz á strzész ábyś nic imnego nie mowił / iedno to cóć ode mnie będzie rozkazano.

To twoie plotki, nie moje słowa.

E Szedł tedy Bálák z onymi posłami / ktoremu Bálák bázto rad / wyszedł Krol przeciwko Káplanowi áz ná gránice páństwa swego / á to nie dla czego iedno dla blogosławienstwa Kápláńskiego. Tán tedy ná gorze iedney siedm oltarzów zbudowali / ná ktorych ofiary czynili / ále to prozno było. W czym sęczy 4. Moys. 23. Do blogosławienstwa przystępuje : mowił Bálák : *Quam pulchra tabernacula tua iacob, & tentoria tua israel sunt, quasi cedri libani prope aquas.*

E Zesłóć ná pánieci okół pierwszej części blogosławienstwa.

F To macie pierwszą część blogosławienstwa / wysćcie sa ó zacne ryceřstwo Kátholické polskie tymi gálaszkami cedrów Libáńskich / wysćcie też raz zázawitneli iáko Cedry Libáńskie / zázawitneliscie miłoscia wiáry Kátholické / zázawitneliscie w dzielnořć / w męstwo / w sławę.

To twoie plotki panie Pijarsu.

G Która nácia bázciey w męstwo zázawitnelá nád was : Doznála też go Móstwa / doználi tego Niemcy / doználi Múltani tář rok / doználi cznie łwinnacego męstwa wáśsego y ten nieprzyacił / przeciwko ktoremu teraz iedziecie. Iedziecie tedy w imie Páńskie iedziecie / tego tyránná gromicie z blogosławienstwa Kápláńskiego.

G Nie wspominałem ja ani Moskwy, ani Niemców w tym kazaniu.

C

Wtoreg zabit.

Kazanie pospecone.

H Wtóra częś bogośławieństwa ab Idololo : Mowi Balaám : Non est inuentum Idololum in domo Iacob, neq, Simulachrum in Israel. O tu sie iuś boie / iuś mi sie czemuś serce trwoży. Com przedtym o zaśkwrntieniu meśtwá wászego z wielką radością powiadał / to teraz z wielką żalością ledwie wymawiać moge / wspomniawşy sobie ná to słowto Idololum, serce mi ciężnie / iest táń wielkie Idololum w woysze wászym. Boie sie / lekam sie / by dla tego sprośnego bálwaná (czego Boże vcho-way) nie swáńkowáło woysko náşe. Coż to żá Idolam, co. Idololum heretycy są / heretycy w woysze náşym / z Litwy są y z Polşki / ách niestetyś boie sie by dla tych bálwanow / niepotkáło co rycerstwá náşego.

I Ale dam wam ráde / á zdami sie że zdrowa / bo mi czemuś serce trześwicie / á to táł : między námi są heretycy / nieprzyiaciele też náşy heretycy / pusćcie dyabla ná dyabla / niech sie tłuka by sie poieść chcieli / á kiedy sie poduśa / wy ostátki dodławcie. A táł w imie páńskie iedzie / á te krewheretycká meźnie gromicie / á onych sie nie boycie. Wo mándat Bóski iest 5. Moysi: 20. Vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis, non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos. Cumq, tradiderit Dominus Deus tuus illos in manum vestram, percutietis omne genus masculinum (boć heretycy) in ore gladij absq, mulieribus & infantibus, & ceteris quae in ciuitate sunt.

tyki co iedno iest meżczyzny mieczem pozábiiaycie, okrom niewiaşt y dzieci, y bydla które w mieście iest : y słaczył ten potwarcá wierşe daleko stojące od siebie, z czwartym trzynaśty o w śięciu miaśta nieprzyacielskiego. Czegom ia nie czynił, ná vpominániu tylo kapłańskim do żołnierzon przestáiac. Twóie to śátanie metlarstwo, y przeskakowanie, y zdrady.

K Tertia pars benedictionis: O quam pulchra tabernacula tua Iacob & tentoria tua Israel, Israel est velut Leo, & quasi Leona a pueris suis quam nemo suscitare audebit. O iáko są piekne woyska rycerstwá polşkiego Kátholickiego : O iáko śliczne namioty Polşkie / o iáko bych ia rád widział woyska polşkie / gdzie bedzie w łupie zgromádzone / ná for

I Tego nie było. To szczyry fałsz y kłamstwo, ná ohydę mnie vbogiego Księdzą. Iakieć mi stáremu śaleństwu przyczta ten fałszywy świadek? Wiele heretykow kazania tego śluchało, á żaden się z nijakim okóło tego śemránieniem nie ozwał. Śłuszniejby námi się żáłowac, y przed Krolem się I. M. opowiedac y z oboszu wychodzić, á żołnierstwo wypowiedzieć mogli. Lecz tego żaden y namnięśy z nich nie uczynił, y owó śem y teraz z ochotą y zgoda z Kátholikami w obosie y náwoynie tej przemieśkuiwáa, y wierność Pánu swemu y miłość ku Oyczyźnie oddáa. Opuść Boże potwarcom náşym. Śłodkie mi ich kłamania ná mię. Bo mi się v ciebie Boga mego záplaca. Tamięć iako heretyk zfałşował przymozdzenie piśmá odemnie Deut: 20. 7. 3. 4. gdzie kapłanom rozkazuiá, aby przy bitwie żołnierze vpomináli do wielkiego serca y meśtwá &c. A iakobych ia do tego co iest ná wierśu trzecim y czwartym przydał ono piśmo które iest ná wierśu trzynáśtym y czternáśtym, mowiac : Wşytkie here-

K
Tákci się tym pó rzadkiémowilo.
Tráśleś Pánie
Pisarszu.

niedy osor

Kazanie pospecone.

19.

niedh ofobliwych z kopiaimi iakobych rad widzial namoty polskie / zda mi sie iakobych Anoly Boze widzial / radbym ie widzial / rad / rad / ale mi starosc nie dopusci.

To fals, nie bylo to.

L Mowi daley Balaam : Izrael iakoby Lew a iako Lwica od dzias tel swoich zc. Wyscie sa ta lwica o zacne a slachetne rycerstwo KATHOLICKE POLSKIE : Dziecie tey lwice testci ziemia Istantcka. Waszy dziado / wse / waszy oycowie / stryowie / wuiowie / waszy bracia / Krew swota to dziecie wrodzili. Dwanaście lat wszystkie pola Istantckie oblewały sie slachetna KATHOLICKA Krewia Polska / pamietam ia to / wy tego nie pamietacie / stary ia / wyscie mlodzi. To tedy dziecie z slachetney KATHOLICKIEY Krewie waszy bedac wrodzone / teraz ach niestety od strogiego tyranna zewszad Krewia oblane test / wola do was Istantcka ziemia / dziecie namilse wasze / mowiac dosyc zalosnie : O slachetni rodziciele moi / zacne rycerstwo KATHOLICKIE POLSKIE. Oto ia dziecie wasze zewszad zramione / od strogiego tyranna wcisnione / oto do was rece swe wyciagam iako do namilszych oycow y rodzicielow moich / smiluycie sie nad dziecina swota / waszanci ia Krew / bom ze Krewie waszey test wrodzone : nie zatulayciez wasu waszych na zalosne wolante moie / weyrzyciez oczyma swoimi na okrucienstwo y nielutosc strogiego a niewkroconego tyranna / podayciez mi rece a wybawcie z tyranstwa okrutnika strogiego / podniesciez szable swe przeciwko strogiemu a niewinney Krewi moiey niesytemu okrutnikowi / wyscie moi obrona / wyscie moi wybawiciele / wyscie sa oycowie y rodziciele moi / z waszeyenci ia Krewie test wrodzone / porzycie na stogie okrucienstwo tyranstwie / iako koscioly KATHOLICKIE gdzie naswietlsa ofiara zbawiciela naszego sprawowana byla / on sprofanowal / konie psy / swiatnie y inne bydlo na zelywosc religiey KATHOLICKIEY w nich zawieraiac / kaplany pobożne KATHOLICKIE y zakonniki pomordowal / poropil y strogimi mekami pozabital / miasta / zamki / wsi popustofyl / lud pospolity siecz / mordue nikomu nie folguiac / wszeteczniostwa nad czotliwemi pantiami y pantiemkami wzywa / co y wstyd powiadac / iuzi wszystkie miasta / zamki / wsi / pola / rzeki / Krewia dzieciecia waszego sa oblane / przetoż smiluycie sie / brońcie / a tego tyranna wskromcie. zc.

M Toć test lament y zalosne narzekanie dzieciecia waszego ziemie Istantckiey / ktore goy styzycie / iakoz sie go nie macie wzalowac / iakoz sie nad nim nie macie smilowac / iakoz go nie macie ratowac / o kamienneby to serce bylo a nie oycowskie / ktoregoby tak zalosny a rzewny placz dzieciecia tego y lament / do ratunku nie porusyl.

N A przetoż prosze dla Pana Boga / tedzcie / dzieciecia swego ze Krewie waszey narodzonego brońcie y ratuycie : Krewi wasza test / dziecie wasze test / ktore rodzac oycowie waszy mili / Krew swota obficie strumieniami po

C q

polach

L

Pokazalec sie z wymow swoia

M

Twoia to Rhetorika.

Kazanie poſſpecone.

21.

Krolowi Je^o 11. oczyszcze Krolestwo: azaz to ſprawiedliwa / na Páná ſwo-
iego / na pomázáníá Bożego podnieſe niecnotliwa reke ſwoie: azaz to
ſprawiedliwa Koronne páńſtwa poſiádác / biorac / palac / puſtoſzac y ono
trzymátac / nullo iure, tantum mera iniuſtitia & latrocinio.

S Ten niecnota teſt lákomcá nienáſycony / ábowiem nie preſtawa ná
tym co miał oczyszczy ſwoiey / ále ieſzcze Kroleſtwo oczyszcze Krolá J. 11.
wziát. Ná Kroleſtwie Szwedzkim preſtaſe / nie: ieſzcze mu ſie Iſlant
chciáło / wziát nienáſycony lákomcá ziemié Iſlantcká zdráda y ná tymby
nie preſtał gdyby mu ſie nie opárto.

T Ten niecnota teſt niecnotliwy y wſeteczny człowiek / ábowiem ná
ſáden ſtan baczenia nie ma / tak ſláhciantá y ná uboſſa dñiewecká przed
tym niecnota ſie nie wyſiedzi / áby tey cnoty náruſzyć nie miał / co y wſtyd
nie dopuſcié wſpominác / á teſz tego z ſpráwami ſwemi nie godzien áby w
ſpomunány byé miał.

T
O dzieweczkách
y poſromocennu
ich od nieprzyja
ciela ánim wie-

dział, áni wiemy teraz, ánim tego mówił. Twojá to niecnota Pánie Piſarzu.

V Wiedchayſe tedy ten niecnota przeſtety bedźte we wſytkich ſpráwách
y poſtepkách ſwoich przeſtety / w domu przeſtety / ná polu przeſtety / w
woyſſze przeſtety / iedzac przeſtety / chodzác / ſtoiac / ſpiac / y we wſytkich
ſpráwách przeſtety / przeſteta żoná tego / boday od miáſtá do miáſtá / ode
wſi do wſi / od domu do domu chodźlá żebzac chlebá / przeſtete ſa dźteci
tego / boday ode wſi do wſi / od domu do domu żebzac chlebá chodźli.
przeſtleci ſa tego poddáni / boday mieczem wyſcináni byli / á krew ich
żeby pſi leptáli. przeſtete miáſtá tego / żanfi / wſi / polá / láti / láſy / rzeki
y wſytkie oſiádkoſci tego. przeſteta zbrojá y broń tego / wſytkie przeſtlec-
twá boday ſie ná głowie tego obáliły / á pámiatá tego żeby wyforzenio-
ná była. Mowcieſz zá mna wſyſcy / Amen / Amen. Wá głoſemże mo-
wicie / Amen / Amen.

V
Nie tak to prze
klectwo było. Sá
megom tylo Pſal
mu 108. ná nie
vyl. Czego nie
žaluig. Twojá
to Pánie Piſarzu
niecnota przydá
wác czego nie
było.

Do wykłádaczá kázania.

Do wykłádaczá y glossatorá

Kazania mego, Dánielá Kramerá Ministrá
w Szczécinie.

N do mnie po Niemiecku / á ia do ciebie po Polsku / szukał sobie przekłádaczá / iákom y ia szukał. Nigdy cię nie znał / nigdy o tobie nie slychał / potwarzy pierwey y kłamstwá twoie do mnie dosły / niźli o dobrych uczynkách twoich sławá. Swárzyć się z toba nie bede / twemi złorzeczyństwý rad pogardzam / rad ie przed Bogiem w niewinności przysięmuie y z nich się wesele. Trochę tylko przypominie iákos głupi / iákos złośliwy / iákos kłamliwy w tym twoim przećiw mnie písaniu / ábys się wpá mietal / á Pánu Bogu / iesli w niewierności przysięmie pokute twoie / wkarzał. Tá twoy to pożytek z miłości ku nieprzyiacielowi uczynie. Tyś mnie nigdy nie znał / y moiego písniá prawdziwego nigdyś nie widział / y dla tego zlegós o mnie y o moich obyczaiách wiedzieć nic nie mogł: A iam ciebie z twego prawdziwego písniá poznał. Naprzód / żeś głupi w tym: Předkos wwierzył co twoy Confederat nápisal / pokazałes się lekkiego y płochego sercá iáko písno mówi / miałes wždy czekać wzmocnienia prawdy / á ná iednego świadectwo / iáko Pan Bog zázakał / nikogo nie potępiąc.

Co się w cudzym domu dzieie / o tym się pytaś / y ná tym báwiś; á sam podobno niewieś co się w twoim mieśa. Mówi Pan: Idź do domu twego / á nieś łóżko swoie nie cudze / ámi w cudzym domu gospodarstwá zaczynay. Co tobie do mnie y do kázania mego? Co tobie do Wilná y Korony Polskiej?

Náuczaj mnie stárego / y inż przez lat wiele ná tym rzemieśle zstárzalego / kázac. A to co zá rozum twoy: Wtęrychłós mi się Preceptorem ożwał.

Wszystko

Wszystko Królestwo Polskie y W. X. Litewskie y Królá Páná nášego głupim czynisz / ktorzy mie do tego czasu słuchaia / y ná wielkich Seymach / nie tylko ná dworze Królewskim: iákoby ták złego y głupiego / y w słowiech nieoastrożnego Káznodzieie mieli. A to co za rozum twoy?

Głupia bázro masz Diálektykę / gdy mówisz: Stárgá słow Báálámowych używa y one chwali / y dla tego iest Báálámem. Mądry Argument / y táki: Mózysz y Josue blogosławieństwo Báálámowe chwali / y Jan s. słowa Káiphasowe zá Prorockie ma: y dla tego Mózysz y Josue iest Báálámem / y Jan Ewángelista Káiphasem: Piękne wody.

A to nie mądre słowo: Nie mogli / práwi / ná wojnę inszego blogosławieństwa w piśmie náleść. Przyszodzie ia y inne / ále nád to do wojennego blogosławieństwa / to / żeby lepiej y grzeczniej służyło: mech ten Minister náydzie. Z konwie szpetney dobrego winá prágnaćemu pić nie káže. A nie widzi ślepy / iż słowa Boże były ktorými Báálám blogosławić woysko wierne musiał. A czego heretycka pośpedliwość nie zástani?

A w tym rozumie nie wiele gdy twierdzi / iż ná ludzie złe klátwy puszczáć sie nie godzi. Máloli tákich klátew w piśmie y ná złe syny od oycow / y ná grzeszniki. Wiech weyżrzy w Biblia. A kościół iákó grzechy káže: iákó Páwel s. dyablu kázirodce oddáć: Czynia sie w piśmie biegłymi / á ono heretycka ciemność oczy im zámyka.

A to nie poszło ná rozumnego mówić / áby żołnierze pobudzáć sie do mestwa ná wojnie spráwiedliwej nie mieli. Gdyż w piśmie s. to sie nájdzie nie ná jednym mieyscu. Deuter: 20. 2. Paralip: 20. 1. Machab: 3. 2. Machab: 15. Inne głupstwa iego opuszczáia sie / złości sie bázziej dźwiruie / z ktorými sie w tym piśaniu sam popisuje.

Jákó mu tego miłość Chrześciańska dopuściła / iż ná

Do wykładacza kazania.

Slawie niewinnego nastąpił / y swę z piśania sukłaiac / eu-
dza bliźniego swego zmasał / y w błoto potwarzy wyrzucił ?
Izali nie godziło sie pierwey spytać / y pilność o prawdzie
uczynić / a niżli tak do ludzi wdawać tego / który mu zlego
nic nigdy nie uczynił. Gdyż tu o żaden w nauce y w religiey
spor nie sło ? Kto mu to polecał / aby moje słowa pod pra-
se dawał y po świecie roznosił : o których pewności żadney
nie miał y mnie o nie / y o rozumienie / y o publikowanie ich
pytać miał. Kto go do tey posługi użył : złość samą y
gniew heretycki.

Zakazał Pan Bog aby głuchemu / który nie słyszy y nie
rozumie / nikt nie zlorzeczył. Ja o niczym niewiem / język
iego nie rozumiem / a on słowa moje rozpisywie / y mnie iako
głuchemu zlorzeczy / y potwarzy na niewinnego rozszerza
y roznosi.

Ktora cnota y sprawiedliwość tego dopuszcza / aby kto
bronil błogosławienstwa y z niego sie nasmiwał / Krolowi
sprawiedliwemu / y woynie świętey y sprawiedliwej na o-
brane y poniewolnie podniesionej ? Izali ten łupiestwa
y tyránstwa y rozboiow y rebelliey nie chwali ? Izali iaw-
ney niesprawiedliwości nie miluje : izali niewinnych nie po-
tepia : złości pełne serce takie. Jeszcze śmiał tego nieprzy-
iaciela / potentissimum principem nazwać y z Krolew go
Pánem naszym / wydzierając z sprawiedliwym / poddane-
go z Pánem / rebellego z vrzędem porządnym / krzywoprzy-
siejze z Krolew swoim / równać ?

Alono piękne słowo skład wyśło : Ciwierci / prawu / co
jest Skarga / ale wiem iż Jezuita / to jest / iako sam wyklá-
da / wszystkie złości pełen. I wielkiey to miłości ku bliźnie-
mu mówi. Ciwierci com jest / a wszystkimi grzechami może
mie / y wplecione kłamstwo mówi.

Ułaniewicz nie dosyć mając na zelżywości moiey / na
wszystki sie Jezuitę targa / iako wilk na łedney owcy nie prze-
staje

staie / iáko tyran dom wszytek y dzieci y powinne y szatki
wygubić wszytki chce. Tákich potwarzy y zlorzeczenia ná
wszytek zakon moy y swieta niewinna brácia moje nákladl
y od innych heretyków przyaciól nášych / kłamstwo názbier
al / iž sie wydziwić złości tego nie moge. Po Niemiecku
mu ná to odpisa. Podziękowalcibych byl / byś sie byl ná
demna jednym pastwól / áles widze ku slugom Bozym gnies
wu nienášyconego / áles ku strožom prawdy nieublagány /
á kto cie zleczy á ięzyk twoy zámknie? Bože zámkní vsta
mowiacych niepráwosci.

A o kłamstwach twoich co mowić? Názwales kazanie
moie stráśliwe y krwie prágnace. Nie tak iest iáko widzisz.
Te przymowke czyn ná te ktorzy páństwa cudze nátezdžá
iac / krew niewinna leia. Krol Pan náš od krzywdy sie bro
ni / potóiu przez woynę przymuszoná szuka. My ktorzy zań
Pána Boga prosimy / o potóy prosim / nie o rozlanie krwie.

Znácznies bárzo prawdy chybił / gdyś powiedział / iá
kobych ia ná tym kazaniu / to glowne pytanie odpráwo
wał / iž sie wiára heretykom dotrzymawác nie ma. O czym
y słowa iednego w kazaniu tym nie bylo.

A to wielka nieprawda / iákobych ia Krolowi Je^o. M.
heretyki zabijác rádžil y krew ich wylewác. Nie dopusci
mi tego y stan moy kápláński.

A to iefseze wietsza iž mowisz o Jezuitách / iákoby oni
tego náuczali / iž heretyki vi & dolo / to iest / mocá y zdráda
zabítano y wykorzémáno. To szery falsz. Gdyž my pisino
swiete mamy / slovo Bože mamy / prawdę mamy / práwá
swiete mamy / miłość ku bližnim z láski Božey mamy. Tym
heretyki ábo ráczey herezye gubim / tyle ich tysiecy y bez licze
by z pomoca Božá náwracáiac y oczy ich otwarzáiac. y
was dali Bog ták zwoluiem / nie mocá ani zdráda / ále pra
wda / pismem swietym / práwy swietymi y dobrymi uczyn
kami y cierpliwostí nášá / choć teraz krew Kátholicka ro
zlewacie

Do wykładacza kazania.

Wstawcie gdzie możecie / y rozmaite vtrapienia niewinnym
żądacie: ale przyjdzie czas pokuty waszey / albo dzieci was-
zych.

A tego sie nie wstydzimowić y pisać iż Jezuitowie wse-
dzie sedicie / to iest / odstepstwo od vrzędow Boskich radza
y zaczynają y do wojen pobudzają.] Ministrowski to wasz
od Luthra y Zwingla zaczęty obyczay a nie nasz. Nysiny
tak iako Luther y wcznie ieg poddanych / na pány nigdy nie
poburżali. Żaden z nas na wojnie iako Zwingiel wodz na
Kátholiki / nie żabit. Żaden nas sprawiedliwy vrzad oto
nie obwinil / okrom samych heretykow / ktorych natury przy-
wilej iest / sedicia. Bo oni iako Chore / Datan y Abiron /
ktore pismo sediciosos zowie / od Moyzesa / to iest od po-
rządneho y nawyższego káptana Piotra Rzymiskiego odstá-
pili / y zátym y krolowstie y vrzadowe posluſzeństwa zruć-
li / y na pány swoje reke podniesli. Tak wczynil waszey na-
uki iako dobry wczek wasz / ten o ktorym rzecz iest / krolow-
skim y Boskim vrzodem nietylo pogárdzil / ale na Pána swe-
go y na krew swoje poddane iego poburżyl / y reke swoje y
miecz swoy nań podniosl. Tego żaden Kátholik nie wczy-
nil. Bo takich zbrodniow ani Jezuitowie / ani kościol Ká-
tholicki nie náucza. Bo my wszyscy w posluſzeństwie sie ro-
dzim y w nim vmieramy / y Pány swe y nagorse czcić vmie-
my / a zwlaszcza Polski narod ktory nigdy na Pány swe y
Krole reki nie podniosl.

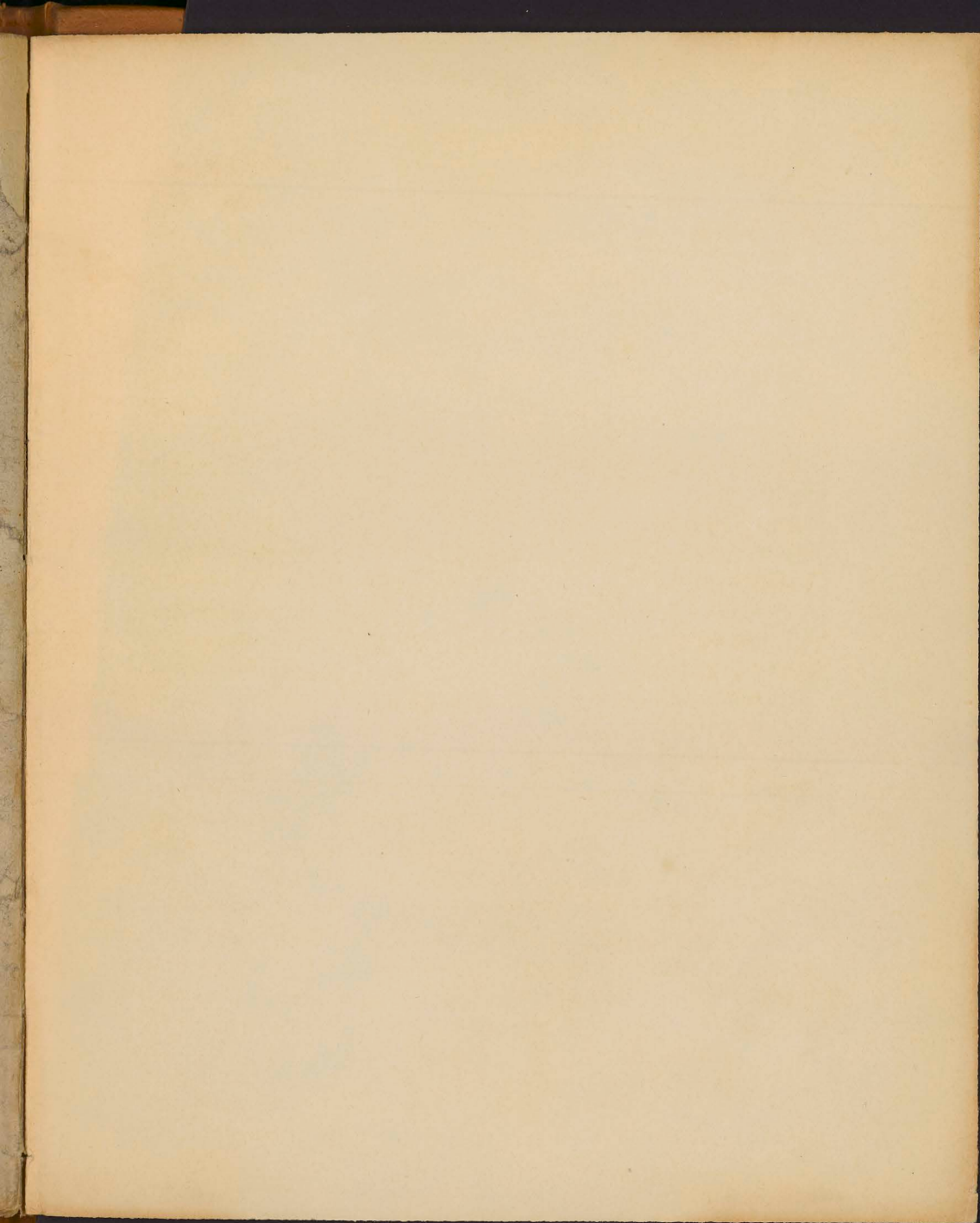
A tu prawdy nie mieć / gdy mowi na Krola Pána na-
szego / iakoby heretykom przywileie od Sigmunta Augusta
na wolność religiey dane / lamac miał. To nie iest tak. Bo
sprawiedliwy y madyr bedac Krol Pan nasz / praw nikomu
nie psnie / y nikogo do wiary mocą nie przyćiska / y pokázac
tego nigdy na Krola J. M. nie mogą / ani w Polsce / ani
w Szweciey. W cierpliwosci znoś co sie zniesc roztrop-
nie może. Ale gdy Kátholikom kościoły ich mocą wydarce-
y docho-

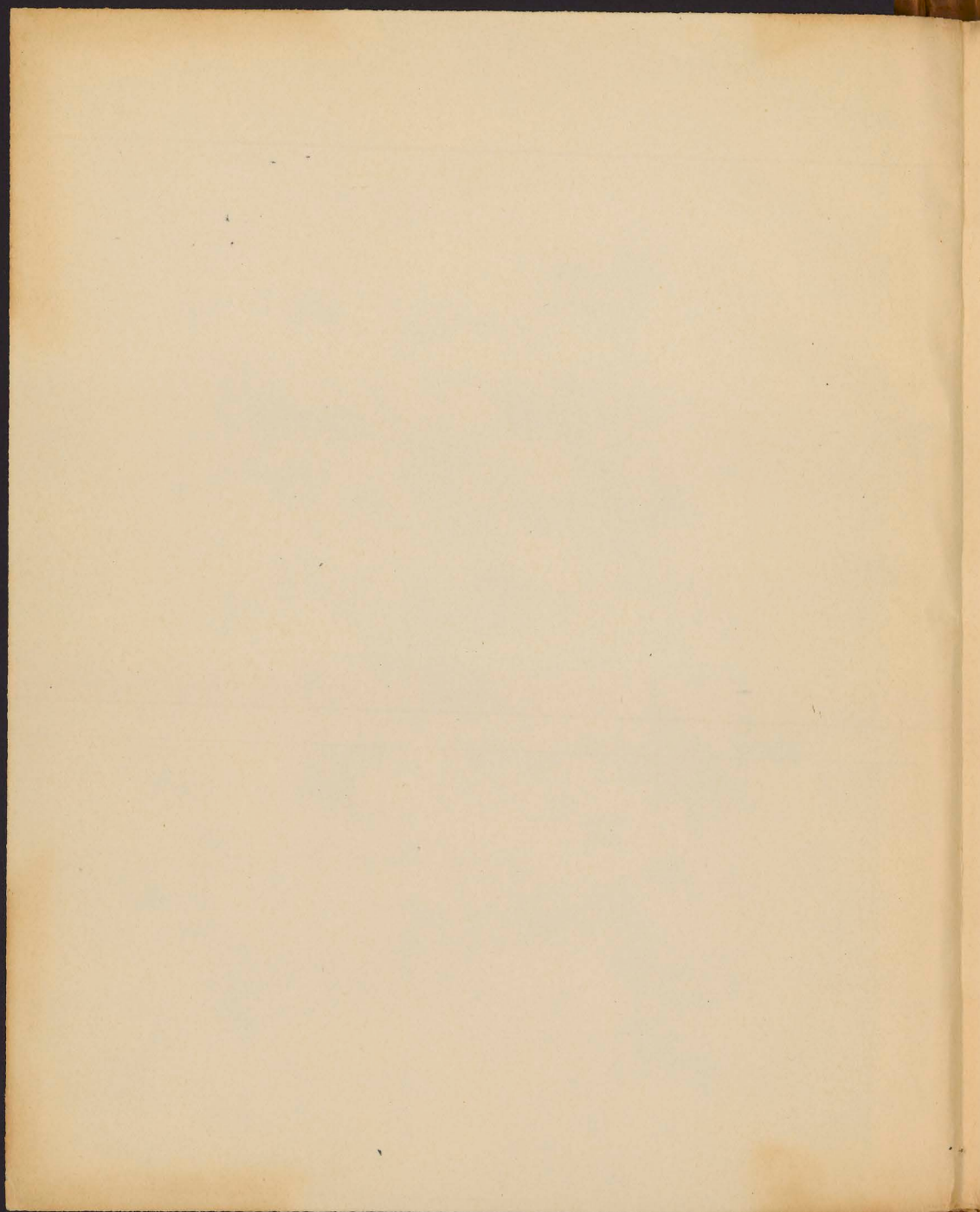
y dochody kościelne wracać każe; práwá heretykom ná wol-
ność wiary nie lamie / ále cudze y rozboyna mocą z lupio-
ne / tym czyie było sprawiedliwie przysadza. Do nigdy ná-
to żadnego práwá nie mieli / y pokazać go ná sadách Sey-
mowych y innych nie mogli. Cudze lupić y wydźierać: nie
máš ná to práwá / áni przywileiu. Sámí ie sobie gdzie mo-
ga heretycy czynia / sroga y śaćánstka niesprawiedliwośćcia /
stárożytne y Kátholické kościoły / y dochody ich bezbożnie
lupiac y wydźierájac.

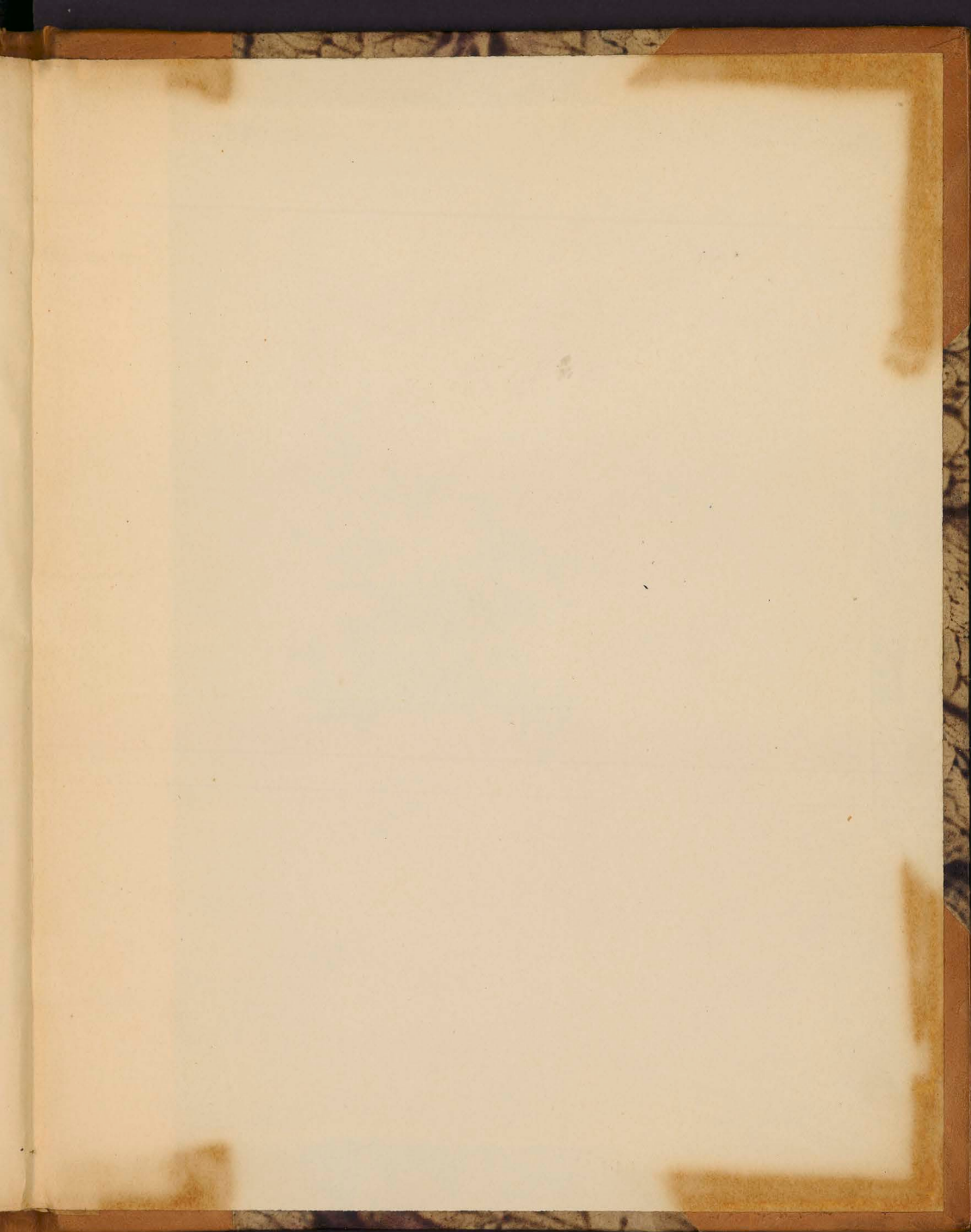
A ná koniec sprośnym y Bogá sie nie boiacym / y ludźi
sie nie wstydzacym ięzykiem mówi / gdy te Látínskie słowa
miedzy Niemczyzna kładzie: Si Iesuitam dixeris, omnia
vitia dixeris. Mianowawszy / prawi / Jesuite / wszytkies
złości ábo niecnoty mianował. Deo gratias. Sit nomen
Domini benedictum. Do Bogá oczy / rece / y serce pod-
nosimy. On widzi y sadzi / y wszytek świat ná nas patrzy /
y posługi iákley takley násey używa. Opuść Pánie
potwarzáiacym y zlorzeczacym nam
bez przyczyny. Amen.

Skarga.

Wsiadanie na Woynę

Kazanie